

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN LAUSUNTO 21/2006 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta neuvoston päätökseksi (Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen välinen sopimus matkustajaluettelotietojen (PNR) käytöstä)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 19 päivänä heinäkuuta 2006 lähettänyt jatkokirjelmän 1. UM 14.7.2006 asiassa U 41/2006 vp liikenne- ja viestintävaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina
- ylitarkastaja Susan Hindström, liikenne- ja viestintäministeriö.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Valtioneuvosto antoi eduskunnalle 6.7.2006 U-kirjelmän (U 41/2006 vp), jossa selostettiin lentomatkustajia koskevien tietojen (PNR-tietojen) luovuttamista koskevia sopimusjärjestelyitä ja EY:n tuomioistuimen 30.5.2006 antamaa päätöstä näiden sopimusjärjestelyiden kumoamisesta. Nykyinen sopimusjärjestely voi tuomioistuimen päätöksen mukaan olla voimassa 30.9.2006 saakka. Näin ollen nykyinen sopimus Yhdysvaltojen kanssa oli irtisanottava kesäkuun 2006 loppuun mennessä. Komissio ja Suomi puheenjohtajavaltion ominaisuudessa lähettivät Yhdysvalloille 3.7.2006 irtisanomiskirjeen, jossa ilmoitettiin sopimuksen päättymisestä. Neuvottelut uuden sopimuksen tekemiseksi on aloitettava mahdollisimman pian, jotta uusi sopimus saataisiin voimaan 1.10.2006 lukien.

Valtioneuvosto piti asianmukaisena antaa asiasta eduskunnalle U-kirjelmän jo heinäkuun

alussa, vaikka konkreettista ehdotusta sopimuksen tekstiksi ei ollut vielä saatavilla.

Unionin ja kolmansien valtioiden välillä käytäviä neuvotteluja koskevat neuvotteluohjeet ovat salassa pidettäviä. Siitä syystä edellä mainittua aiempaa U-kirjelmää on nyt tarpeen täydentää tällä jatkokirjelmällä neuvotteluohjeiden osalta. Näiltä osin eduskunnan suurta valiokuntaa pyydetään noudattamaan tämän muistion kahden seuraavan kappaleen osalta vaiteliaisuutta.

Komissio ehdotti suosituksessaan SEK(2006) 812 lopullinen, että neuvosto valtuuttaa puheenjohtajan komission avustamana käymään neuvotteluja uuden PNR-sopimuksen tekemiseksi EU:n ja USA:n välillä. Komissio ehdotti, että sopimus neuvoteltaisiin ja tehtäisiin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 24 ja 38 artiklan nojalla. Tältä pohjalta neuvosto valtuutti päätöksellään 27.6.2006 puheenjohtajamaan komission avustamana Euroopan unionista tehdyn sopi-

muksen 24 ja 38 artiklan nojalla neuvottelemaan uuden PNR-sopimuksen tekemiseksi EU:n ja USA:n välillä. Neuvottelujen tuloksena syntyvän uuden sopimuksen oikeusperusta EU:ssa vahvistetaan kuitenkin neuvottelujen päätyttyä, sopimuksen sisällön perusteella.

Neuvoteltavan uuden sopimuksen on korvattava 1.10.2006 alkaen nykyinen irtisanottu sopimus. Neuvoston neuvotteluohjeissa todetaan edelleen, että neuvoteltavan uuden sopimuksen sisällön olisi säilyttävä ennallaan eli sillä olisi taattava samantasoinen oikeusvarmuus ja asianomaisten henkilöiden suoja kuin päätöksellä 2004/496/EY tehdyllä sopimuksella ja 14.5.2004 tehdyllä henkilötietojen suojan riittävää tasoa koskevalla komission päätöksellä, jotka EY:n tuomioistuin kumosi. Näin varmistettaisiin jatkuvuus, taattaisiin oikeusvarmuus taloudellisille toimijoille ja varmistettaisiin perusoikeuksien ja -vapauksien kunnioittaminen. Tämän vuoksi uudessa sopimuksessa olisi viitattava Yhdysvaltojen tulli- ja rajavalvontalaitoksen (CBP) 11.5.2004 vahvistamiin sitoumuksiin

("undertakings"). Jatkuvuuden ja oikeusvarmuuden varmistamiseksi sopimuksen olisi toimittava pätevänä perustana sille, että lentoyhtiöt voivat käsitellä automaattisiin varausjärjestelmiin sä tallennettuja PNR-tietoja CBP:n edellyttämällä tavalla.

Ulkoasiainministeriö on asettanut päätöksellään 4.7.2006 EU-puheenjohtajavaltion valtuuskunnan neuvottelemaan sopimuksesta PNR-tietojen luovuttamisesta. Neuvottelut Yhdysvaltojen edustajien kanssa on tarkoitus aloittaa mahdollisimman pian heinä-elokuun aikana.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää tärkeänä ratkaista asia nopeasti ja siten turvata eurooppalaisten lentoyhtiöiden toimintaedellytykset mannertenvälisessä liikenteessä samalla, kun turvataan vähintään nykyisen järjestelyn takaama tietosuojan taso. Valtioneuvosto katsoo, että lentoyhtiöitä ei voida jättää tilanteeseen, jossa vallitsisi sopimukseton tila.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtioneuvoston kirjelmän perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää valtioneuvoston kantaa tarkoituksenmukaisena ja yhtyy sen vuoksi esitettyyn kantaan seuraavin huomautuksin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että EU:n ja Yhdysvaltain välillä saadaan voimaan toimiva järjestely. Tämä on tärkeää ensinnäkin matkustajille, jotta he tietävät oikeutensa ja velvollisuutensa sekä sen, miten heidän luovuttamiaan tietoja käsitellään. Toiseksi tämä on tärkeää lentoyhtiöille, joiden tulee tietää, miten heidän tulee toi-

mia suhteessa Yhdysvaltain viranomaisiin. Heidän tulee tässä yhteydessä tietää, mihin he ovat oikeutettuja EY-oikeuden sääntöjen mukaan. Valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että lentoyhtiöitä ei voida jättää tilanteeseen, jossa vallitsisi sopimukseton tila.

Lausunto

Lausuntonaan liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Markku Laukkanen /kesk	Erkki Pulliainen /vihr
vpj.	Matti Kangas /vas	Pertti Salovaara /kesk
jäs.	Mikko Alatalo /kesk	Arto Seppälä /sd
	Leena Harkimo /kok	Timo Seppälä /kok
	Saara Karhu /sd	Harry Wallin /sd
	Marjukka Karttunen /kok	Lasse Virén /kok
	Inkeri Kerola /kesk	Raimo Vistbacka /ps
	Risto Kuisma /sd	vjäs. Lyly Rajala /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.